

7/4429

T.C.
BAŞBAKANLIK
Dış Ticaret Müsteşarlığı

SAYI : B.02.1.DTM.0.04.05.02/

KONU : Yazılı Soru Önergesi

05.01.05* 387

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 09.12.2004 tarih ve 304 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları konusu, Denizli Milletvekili Sayın Ümmet Kandoğan tarafından tevcih edilen yazılı soru önergesinde belirtilen hususlara ilişkin cevabi görüş ekli notta sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.


Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER :

1- 1 Not (2 sayfa)

**DENİZLİ MİLLETVEKİLİ SAYIN ÜMMET KANDOĞAN
TARAFINDAN TEVCİH EDİLEN YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN
CEVABI GÖRÜŞÜ İÇEREN NOT**

Cevap 1:

2000 yılı başından itibaren yürürlüğe konan Komşu ve Çevre Ülkeler Stratejisi (KÇÜS) çerçevesinde; Irak, öncelikli ülke olarak belirlenmiş ve bu ülke ile Körfez Krizi sonrası durma noktasına gelen ticari ve ekonomik ilişkilerimiz özel programlarla teşvik edilmiş ve desteklenmiştir.

ABD'nin işgal hareketini başlattığı Mart 2003 tarihi öncesinde, bu ülkede faaliyet gösteren Türk firmalarının sayısı 1000'e yaklaşmış ve üstlendikleri işlerin toplamı da 2,3 milyar ABD Doları seviyesini aşmıştır. Savaşın başlayacağını büyük ölçüde kesinleştiği 2003 yılı Ocak ayında dahi Bağdat'a yaklaşık 300 işadama ile yapılan ziyarette firmalarımız "Petrol Karşılığı Gıda Programı" (OFF) çerçevesinde 850 milyon ABD Doları tutarında iş üstlenmişlerdir.

Firmalarımızın bu derece aktif olduğu Irak pazarında savaş nedeniyle mağdur olmamaları için gerekli tedbirler bu ülkenin işgalinden çok önce belirlenmiş ve bilahare başarıyla da uygulanmıştır.

Bu çerçevede, öncelikle "OFF" kapsamında firmalarımızın imzaladığı ve BM Yaptırımlar Komitesi tarafından onaylanan ve finansmanı bulunan kontratların tamamının yürürlüğe konulması yönünde çaba gösterilmiştir. Sadece bu kontratları takip etmek ve sonuçlandırmak üzere BM Nezdindeki Daimi Temsilciliğimizde uzman personel görevlendirilmiş ve ayrıca Dış Ticaret Müsteşarlığı, BM Nezdindeki Daimi Temsilciliğimiz ve Bağdat Ticaret Müşavirliği arasında yürütülen etkin koordinasyon sonucunda sözkonusu kontratların yaklaşık %95'inin BM tarafından önceliklendirilerek uygulanması sağlanmıştır.

Firmalarımıza ait finansmanı olmayan kontratlar için de ABD, BM, CPA ve Geçici Irak Yönetimi nezdinde her vesileyle girişimde bulunulmuş, ancak, ilgili BM kararlarının bu tür kontratlara, istisnai durumlar haricinde, uygulanma imkanı tanımaması nedeniyle kayda değer bir gelişme sağlanamamıştır.

Öte yandan, Irak'tan ithal edilecek ham petrol karşılığında bu ülkeye Türk malları ihracatı yapılmasını ve ihracat bedellerinin Türkiye'de açılan bir özel hesaptan tahsil edilmesini öngören "Sınır Ticareti Düzenlemesi" (BTA) kapsamında savaş öncesinde alacakları bulunan firmalarımızın mağduriyetinin önlenmesi amacıyla, istihsal edilen Bakanlar Kurulu Kararı ile Irak Hesabından kontratları geçerli olan firmalarımıza yaklaşık 36,8 milyon ABD Doları tutarında ödeme yapılmıştır.

BTA kapsamındaki kontratların sevkıyatlarının yeniden başlatılmasına yönelik olarak Irak ve CPA heyetleri ile görüşmeler yapılmış ve gerekli anlaşmalar imzalanmıştır.

Diğer taraftan, Irak'a yönelik ABD operasyonunun hemen ardından bu ülkedeki insani koşulların iyileştirilmesine yönelik olarak BM ve diğer uluslararası yardım kuruluşları tarafından gönderilen insani yardım sevkıyatları İskenderun ve Mersin Limanları kullanılarak ülkemiz ve Habur Gümrük Kapısı üzerinden sevk edilmeye başlanmıştır.

Ayrıca, Başbakanlık Makamının 25 Haziran 2003 tarihli talimatıyla Irak'a yönelik ihracat ve bu ülkeden yapılan ithalat, dış ticaret mevzuatı kapsamında serbest bırakılmıştır.

Bu olumlu gelişmeler ışığında, 2003 yılı sonu itibariyle Irak'a yönelik ihracatımız 938 milyon ABD Doları seviyesine ulaşmıştır. 2004 yılında ise Irak'a yönelik ihracatımız, İhracatçı Birlikleri Kayıtlarına göre, 1,8 milyar ABD Dolarını aşmıştır.

Müteahhitlik hizmetleri sektöründe de tüm firmalarımız oldukça başarılı sonuçlar elde etmişlerdir. Türk müteahhitlik firmaları tüm olumsuz koşullara rağmen, Irak'ta 2003 yılında 240 milyon ABD Doları, 2004 yılında ise 540 milyon ABD Doları tutarında proje üstlenmişlerdir. Irak'ta hizmet veren bu firmalarımız, son dönemde artan risk ve güvenlik problemleri yüzünden faaliyetlerini yerel personel ile yürütmeye başlamıştır.

Bu çerçevede, Irak'a yönelik ABD operasyonunun ardından istikrarın sağlanamamış olması nedeniyle, bu ülkeye taşıma yapan Türk araç ve şoförlerinin ve bu ülkede faaliyet gösteren firmalarımızın güvenlik riskinin en aza indirilmesine ve etkin tedbirler alınmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Bu amaçla, Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda ilgili kuruluşlar ile özel sektör çatı kuruluşlarının katılımıyla güvenlik sorunlarının aşılmasına yönelik bir dizi toplantı gerçekleştirilmiştir.

Sözkonusu toplantılarda oluşturulan öneriler çerçevesinde Türkiye-Irak-ABD arasında 29 Kasım 2004 tarihinde üçlü bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Alınan kararların uygulamaya geçirilmesine ilişkin olarak gerek Irak ve ABD yetkilileri ile ikili görüşmeler, gerekse Türkiye, Irak ve ABD arasında üçlü toplantılar devam etmektedir.

Cevap 2:

Irak'ta halen devam eden olumsuz koşullara ve insani kayıplarımıza rağmen, bu ülkede ticari ilişkilerimiz sürdürülmektedir. 2004 yılı Aralık ayında Irak'a yapılan ihracatımız yaklaşık 180 milyon ABD Dolarına ulaşmıştır. Bu rakam Irak'a aylık bazda bugüne kadar gerçekleştirilen en büyük ihracat değeridir. Ancak koşulların giderek ağırlaştığı Musul ve Bağdat çevresinde iş yapan firmalarımızın önemli bir bölümü, faaliyetlerini asgariye indirirken, bir bölümü de faaliyetlerini durdurmuştur.

Cevap 3 ve 4:

Savaş nedeniyle firmalarımızın kayıplarının Uluslararası Anlaşmalar ile güvence altına alınması ve mağduriyetlerinin giderilmesi çok istisnai uygulamalar haricinde mümkün bulunmamaktadır. Bu konuda uluslararası düzeyde yaygın olarak uygulanan yöntem, firma mağduriyetlerinin politik risk sigortası ve ihracat sigorta sistemleri ile giderilmesidir. Politik risk sigortasının ülkemizde de uygulanması için Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından bir çalışma başlatılmış ve hazırlıkları belli bir noktaya getirilmiştir. Bütçe imkanları el verdiği takdirde, önümüzdeki yıllarda bu tür sorunların çözümüne katkı sağlayacak politik risk sigortası sistemi yürürlüğe girecektir.